

06 aug 2013 -17:49

Handtekeningen van Rubens en Pieter Breughel de Jonge ontdekt in het Rijksarchief!

Goed nieuws voor de liefhebbers van kunst(-geschiedenis): in het Rijksarchief werd een document ontdekt met daarop de handtekeningen van de schilders Pieter Paul Rubens en Pieter Breughel de Jonge!

In een akte uit 1627 getuigen Rubens en Breughel over de aanzienlijke som geld die Margriet Ykens schuldig was aan de schilder David Ryckaert (1). Samen met wijlen haar echtgenoot Osias Beert, schilder van stillevens, had Margriet Ykens dit bedrag geleend voor haar winkel.

Naast de namen van de schilders geeft de akte een opsomming van de meubels en schilderijen van het echtpaar die openbaar werden verkocht om de schuld in te lossen, mét de namen van de kopers.

De akte maakt deel uit van een van de vele duizenden dossiers van de Raad van Brabant, die worden bewaard in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht), waar ze worden geïnventariseerd en door de lezers kunnen worden geraadpleegd.

In het ancien régime was de Raad van Brabant een van de belangrijkste rechtbanken in de Nederlanden, met een ressort dat zich uitstreckte van Antwerpen tot Nijvel, over Brussel en Leuven. Hij werd opgeheven in 1795, nadat onze gewesten werden aangehecht bij de Franse Republiek.

De diverse reeksen 'processen van de Raad van Brabant' belopen maar liefst 2,5 strekkende km en zijn daarmee een van de meest omvangrijke bestanden bewaard in het Rijksarchief te Brussel (Anderlecht). Procesdossiers zijn fantastische bronnen. Ze werpen een gedetailleerd licht op individuen en groepen die verder weinig of geen sporen nalieten. Ze zijn van het grootste belang voor de studie van het dagelijkse leven en voor de sociale, economische en culturele geschiedenis van de 17de-18de eeuw. De meest diverse onderwerpen komen erin aan bod: schulden, aanslagen op de eer, beledigingen, zedenfeiten, zwangerschappen, verkoop van gronden, bosjes, hoeves, molens, boomgaarden, vee... Ze gunnen ons eveneens een blik op de structuur en werking van ambachten en op handelsbetrekkingen met het buitenland. Talrijke processen hebben te maken met de geschiedenis van het landschap (dijken...), de landbouw (gemene gronden) of de veeteelt. Ook de effecten van oorlog (inkwartiering, betalingen aan legers) lieten sporen na in de processen.

De dossiers werden onderbouwd met bewijsstukken, zoals kaarten en plattegronden van gebouwen (kerken, kastelen) die intussen soms verdwenen zijn. Maar ook stambomen zijn terug te vinden in dossiers die bijvoorbeeld over erfeniskwesties handelen – tot grote vreugde van genealogen op zoek naar hun voorouders.

De processen zijn onderverdeeld in verschillende reeksen, naargelang de procederende partijen: processen van particulieren (500m), processen van de adel (310 m), processen van steden en gemeentes (265 m), processen van de ambachten (52 m) enz.

In de 18de eeuw werd het archief van de Raad van Brabant op drie verschillende plaatsen in Brussel bewaard: in de kanselarij, in de Vleeshal en in een lokaal boven de Treurenberg-gevangenis. Na 1795 werden ze overgebracht naar het Hof van Beroep te Brussel, om nadien – rond 1859-1860 – naar het Rijksarchief te worden overgebracht.

De inventarissen van diverse reeksen processen, onder meer van de 'processen van particulieren' aangespannen tussen 1529 en 1632, kunnen gratis worden gedownload via de website van het Rijksarchief (www.arch.be). Honderden processen moeten echter nog worden ontsloten. Verrassingen zoals akten met de handtekeningen van Rubens en Breughel de Jonge zijn dus niet uitgesloten!

Getuigenissen van Rubens en Pieter Brueghel de Jonge

Getuygenisse gehoort voor ende ten versoecke van David Rijckaert (...)

Peeter Breughel schilder van zijnen stile oudt eenensestich jaeren woonende op de brabantse corenmerck thegens over de brouwerije de Swaenen getuyge gedaegt geeedt ende gevraght op den innehoude vanden voorschreven intendit des aenleggers ende producent in desen, verclaert waerachtig te wesene, dat hij deponent familier kennise heeft gehouden met wijlen Osias Beert in zijnen leven oock schilder van zijnen stile ende dat die selven Osias Beert teghens hem deponent wel heeft geseyt dat David Rijckaert hem ende synen huysvrouwe hadde gelt geleent sonder te noemen die somme soo vele, verclaerende oock dat alsoo de voorseide Osias Beert hem deponent dry weeken voor zijn overlijden quam besoecken tsijnen huysse, hij deponent teghens hem seyde, wel ghij en schildert nu niet meer ghij hebt nu genoeg te doenen met uwen winckel daerop den voorseide Osias Beert antwoorde, ick en trecke mij dien winckel niet aen, die gaet mijn huysvrouwe aen, ick hebbe soo vele te schilderen als ick gedaan kan, sluytende hiermede syne depositie.

Pedro Paulo Rubens oudt negenveertich jaeren getuygt gedaegt geeedt ede gevraecht op den inhoude vanden vijfden artikel van den voorschreven intendit verclaert dat wijlen Osias Beert sijnde schilder van zijnen stile in zijnen leven hem occupeerde met schilderen, sonder dat hij deponent weet dat hij hem yvers anders mede moeyde, ende dat hij met zijn conste souffisantelycken thuys kost onderhouden, ende dat oversulcx zijne huysvrouwe haeren winckel gade sloech, gelijk oock waerachtich is dat mijnheer Jan Brandt ut schepene deser stadt wesende zijnen deponents schoonvader, haer oock wel gelt heeft geleent om tot haeren voorseide winckel te employeren, soe wel hij deponent wel presumeert dat deselve Osias Beert mede daer over teekenende, dan even wel dat het gelt opgenomen wiert voor zijne huysvrouwe, tot behoefte van haer negocie inden winckel, sluytende hiermede sijne depositie.

Rijksarchief
Ruisbroekstraat 2
1000 Brussel
België
+32 2 513 76 80
<http://www.arch.be>

Stéphanie Deschamps
Persattaché
+32 2 548 38 17
+32 2 513 76 80
stephanie.deschamps@arch.be